

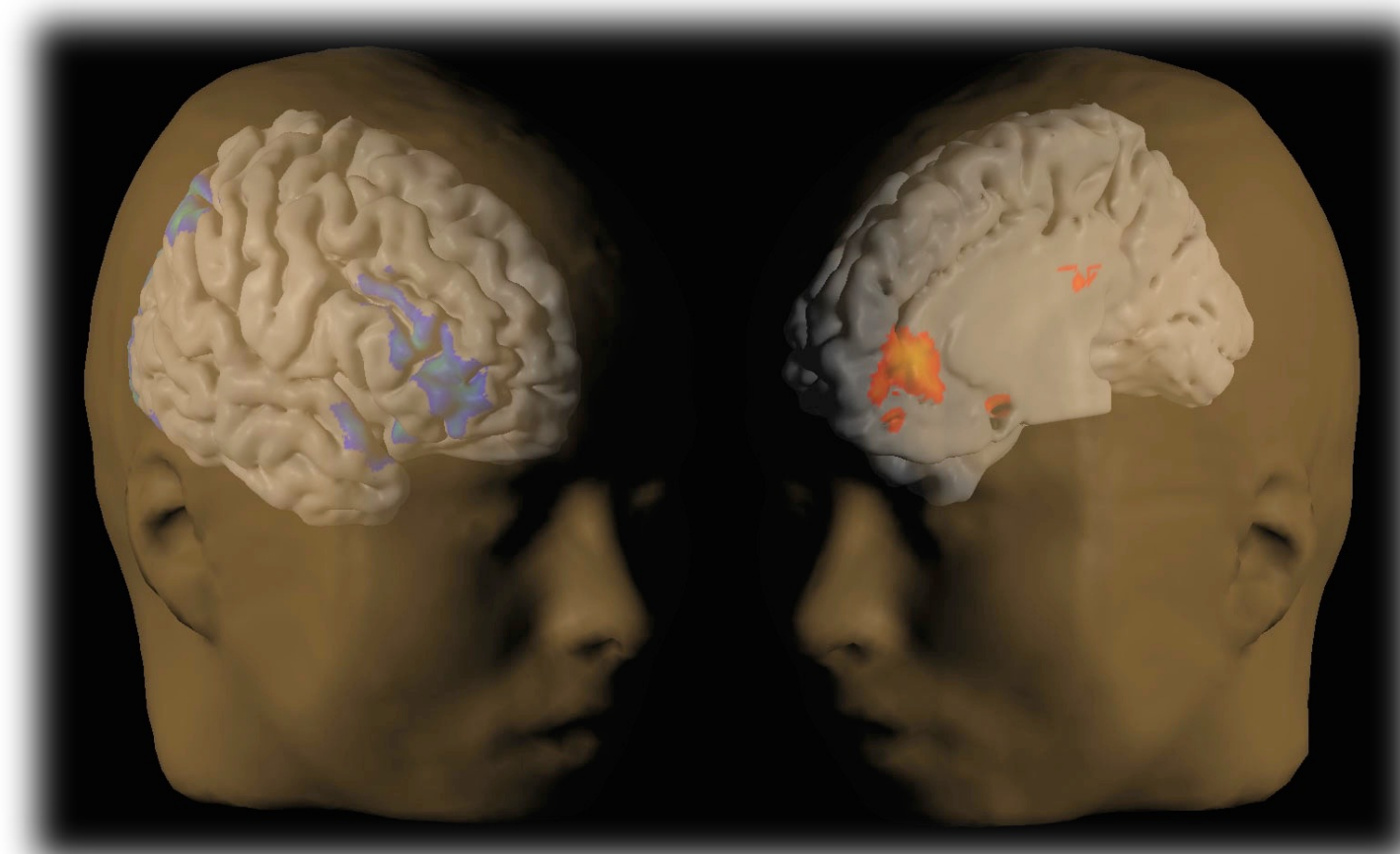
BEYOND BEHAVIOURAL FINANCE

Jon Sigurd Wegener
Nyttårskonferansen 2020; Oslo 15. januar 2020

Baggrund



**cand. scient.
speciale i fMRI (2002-2003)**



**Forskning og undervisning i
neuroøkonomi
Københavns Universitet &
Copenhagen Business School
(2004-)**

COGENCY

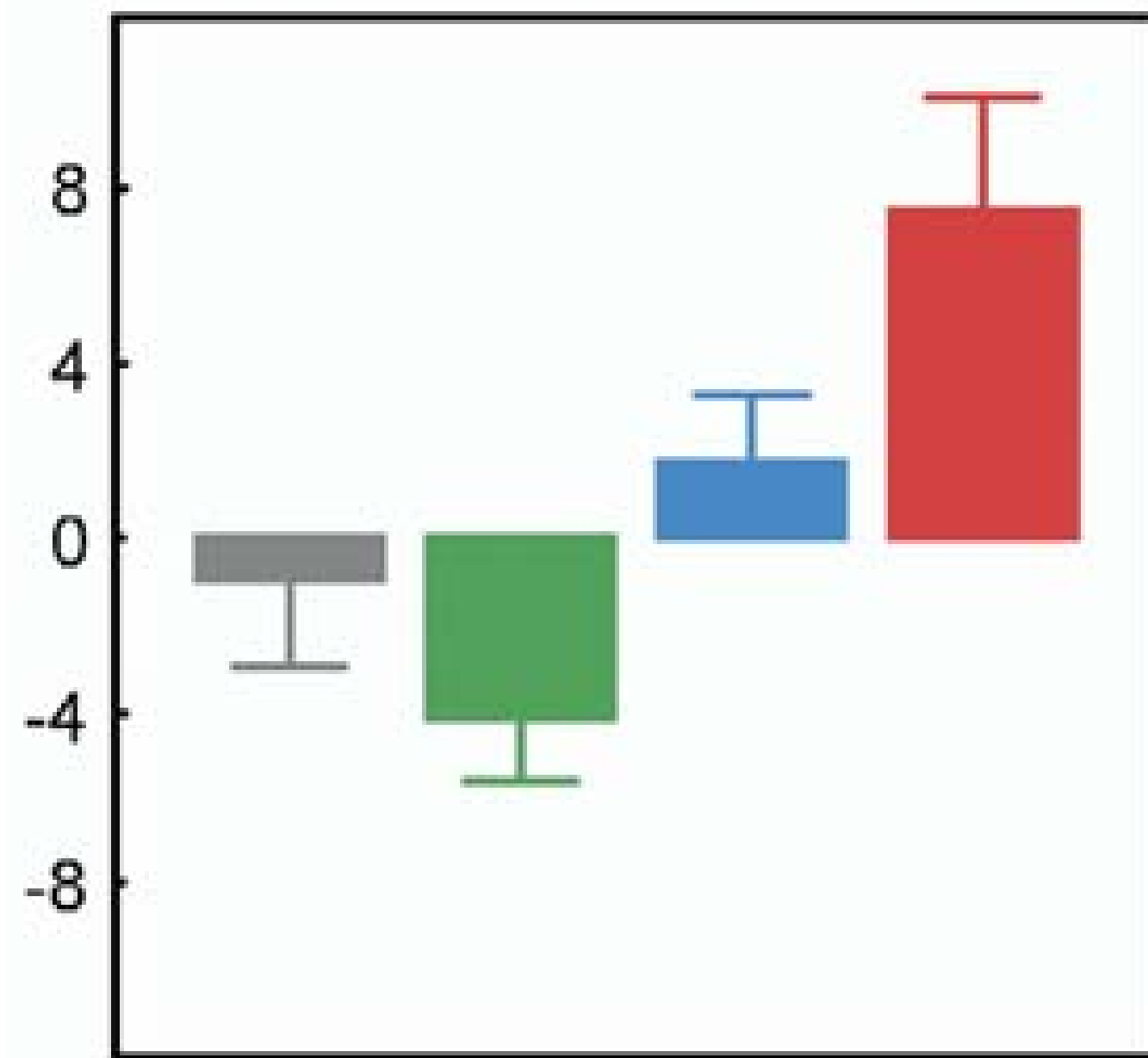
**Konsulent i Neuroøkonomi
(2008-)**

Formål

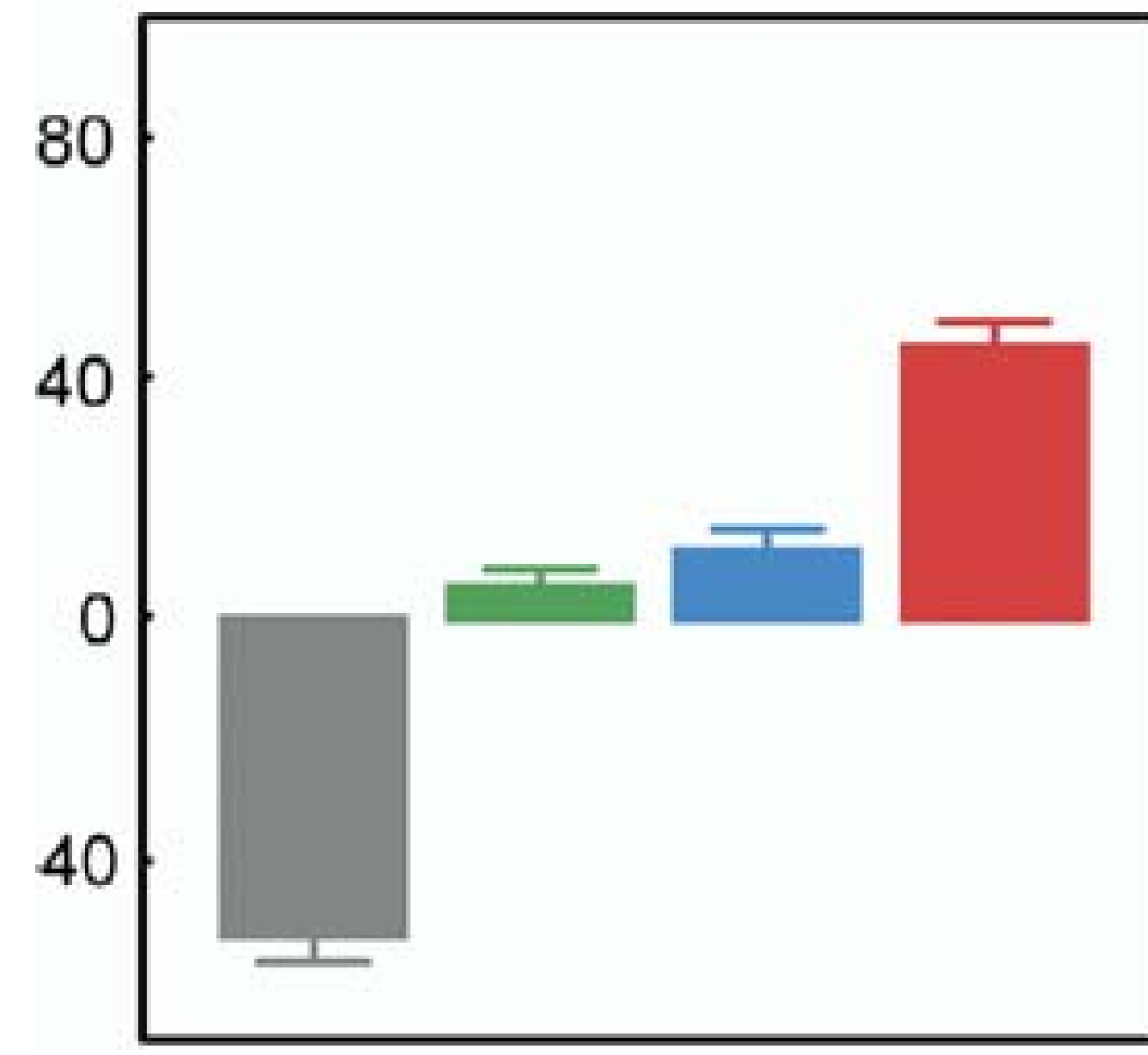
1. Neuroøkonomi er psykologi på fysiologisk grundlag
2. Kend din psykologi og de systematiske fejl du begår
3. At træffe gode finansielle beslutninger kræver træning



Vi er dyr



Værdi (% juice)



Observationstid (ms)

To spørgsmål

1. Hvor lykkelig har du været den seneste måned?



2. Hvor mange dates har du været på den seneste måned?

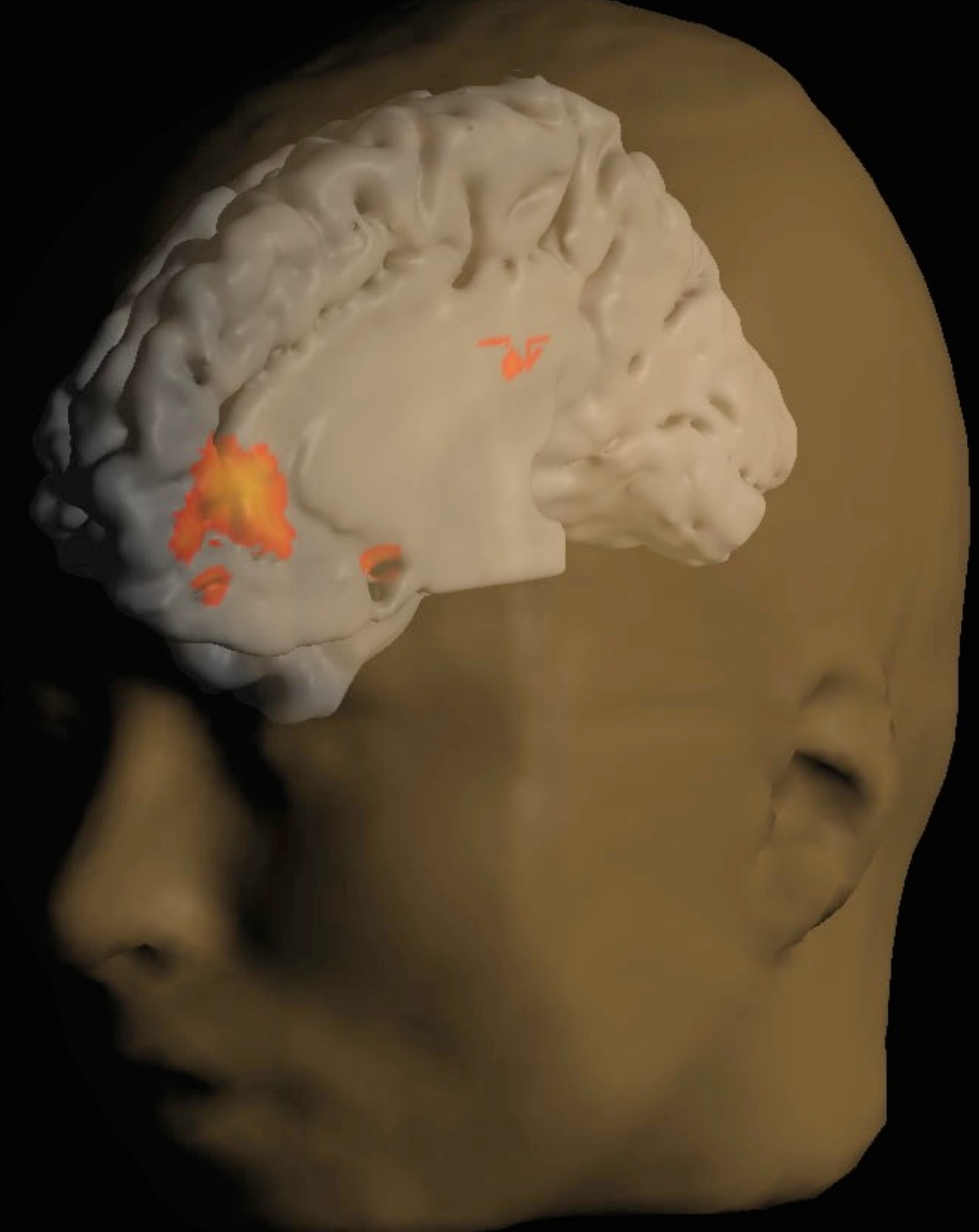
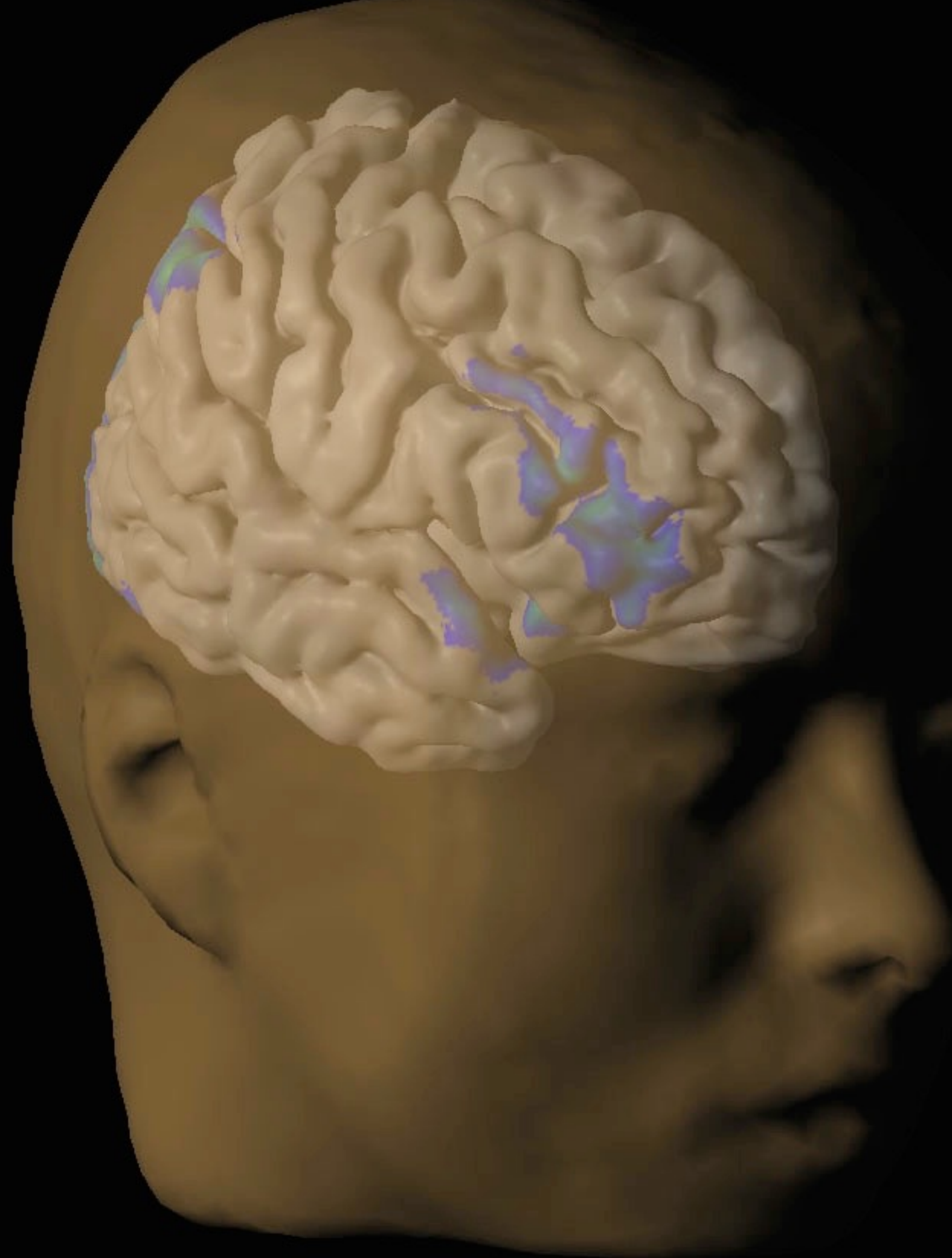


Vi har begrænset selvindsigt

1. Hvor mange dates har du været på den seneste måned?
2. Hvor lykkelig har du været den seneste måned?







Oversigt

To systemer i hjernen

Valg over tid

Framing

Flere valgmuligheder bedre?

Bedre finansielle beslutninger



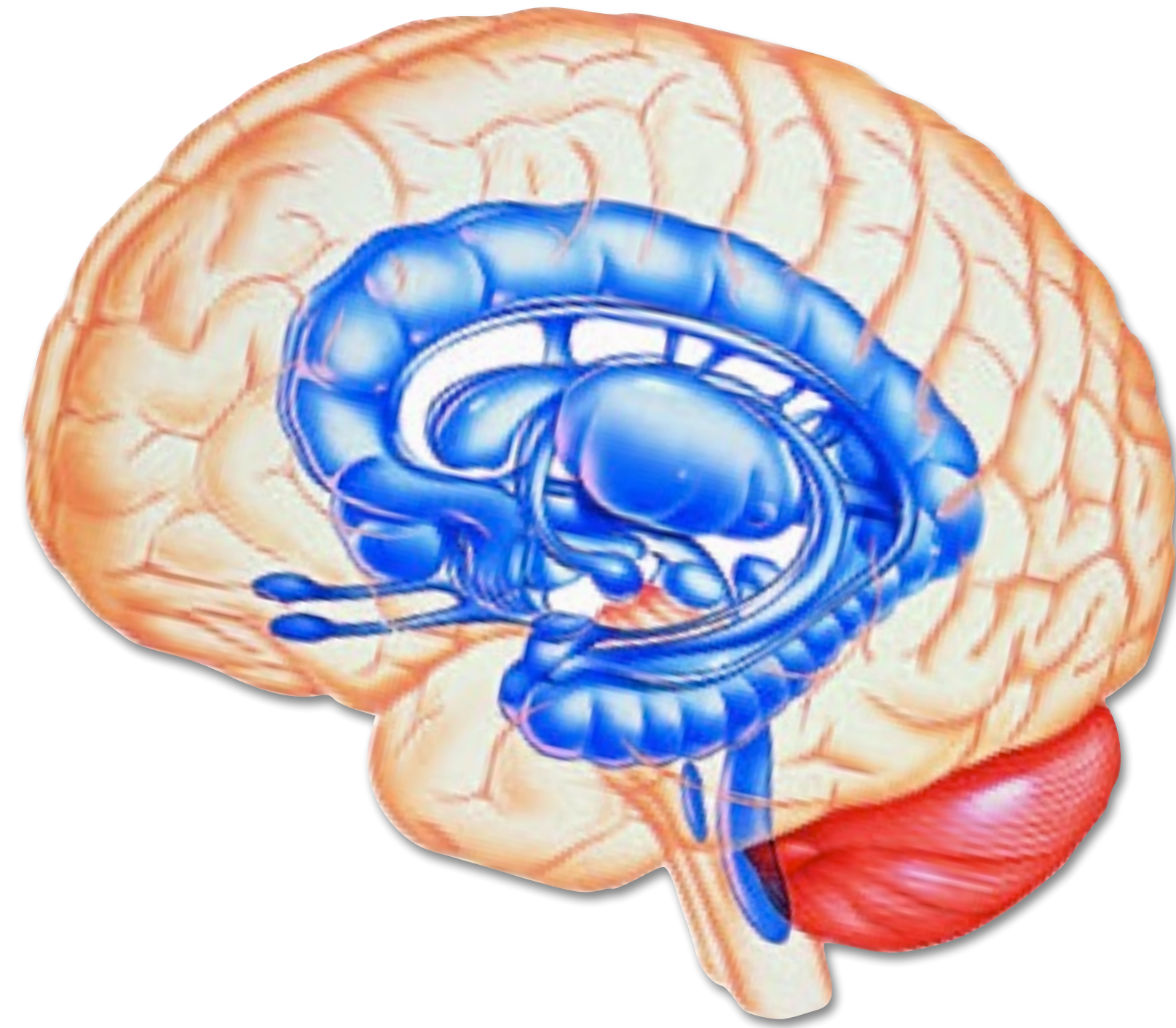
Limbiske system

Mere ubevidst

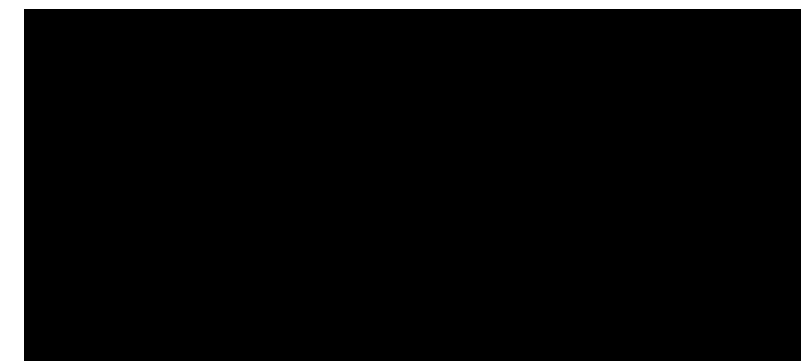
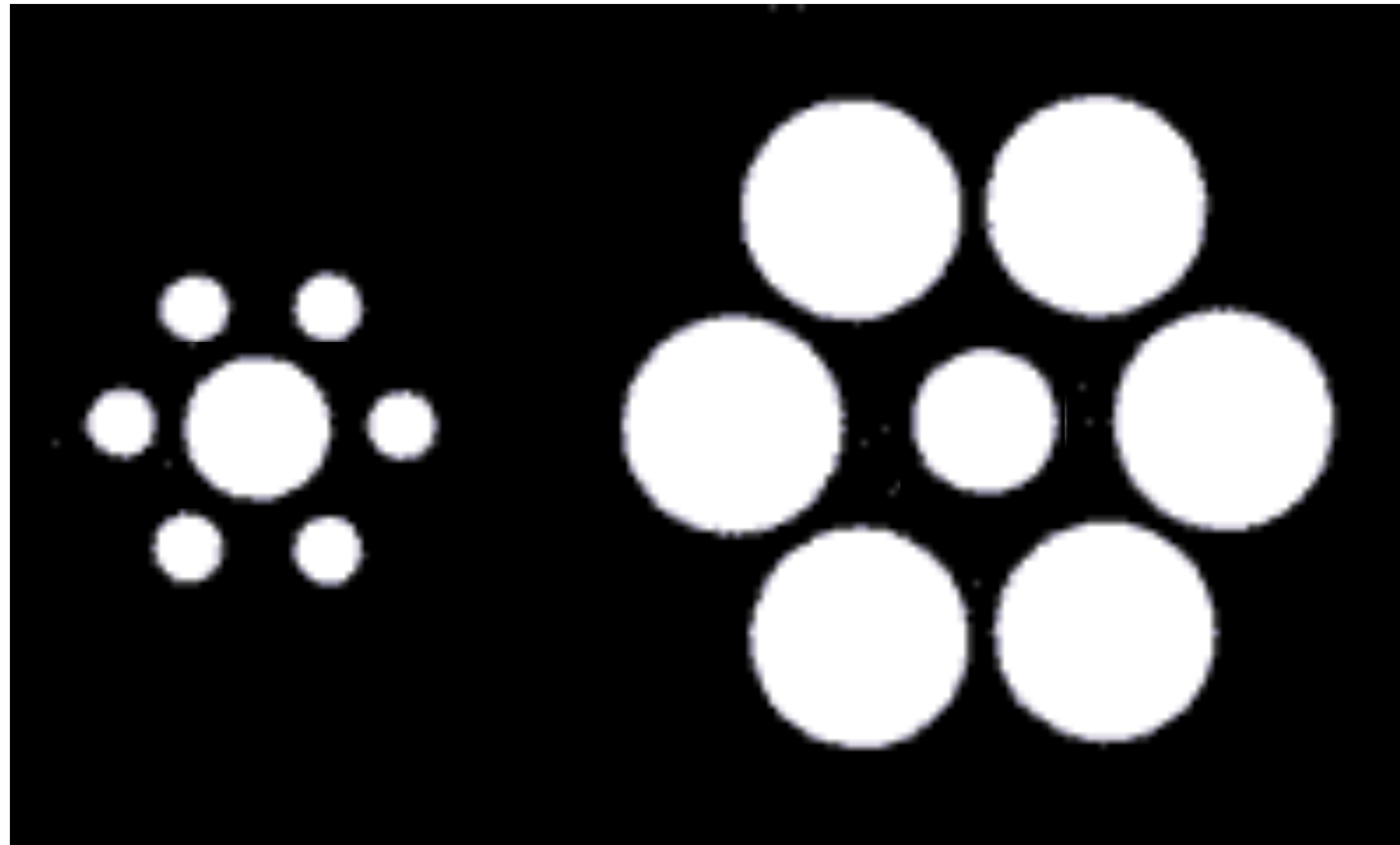
Kortsigtet

Mindre plasticitet

Mindre tilpasning



Hvilken centrale cirkel er størst?



Frontallapperne

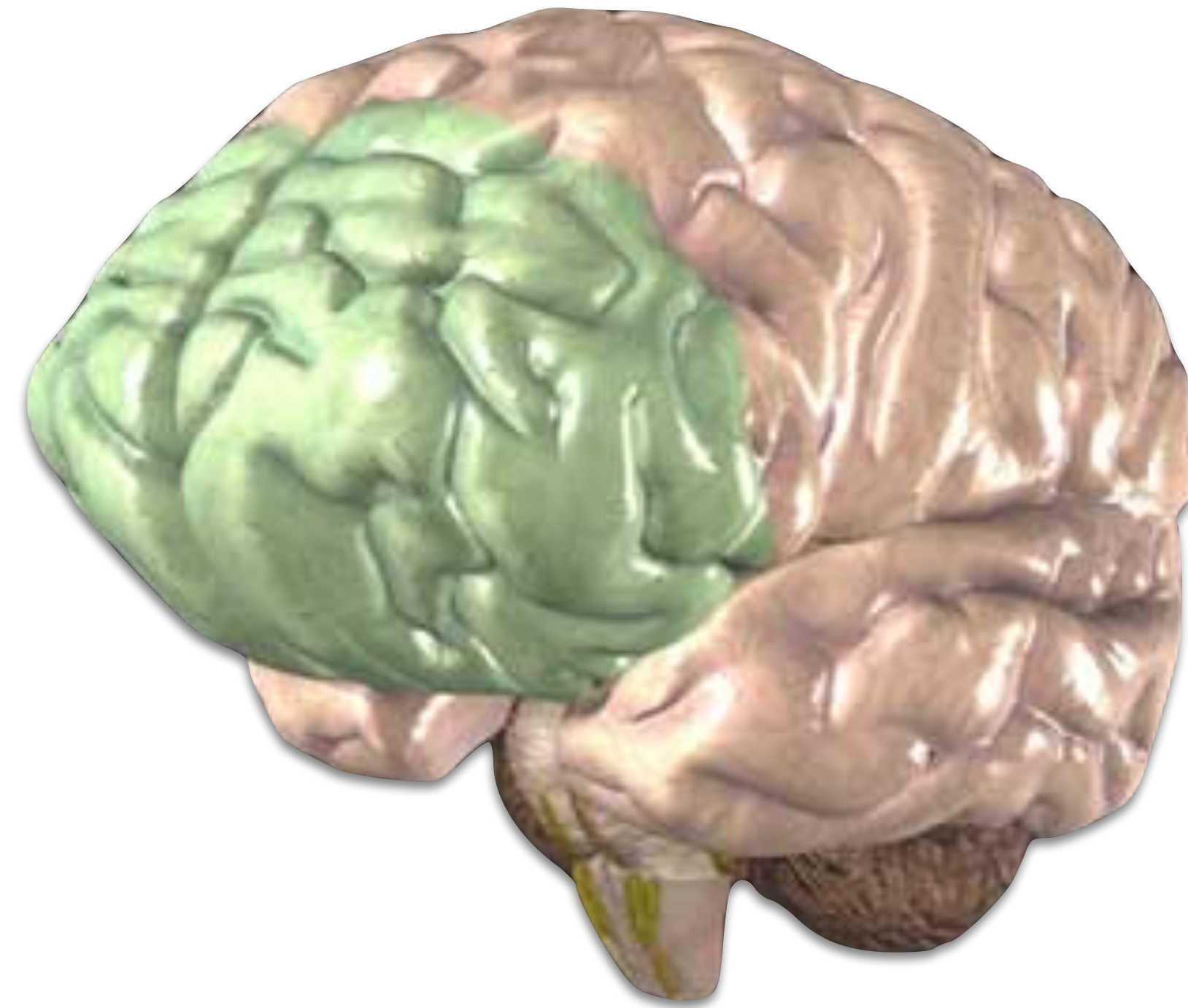
Målsætning

Langsigtede planer

Plasticitet

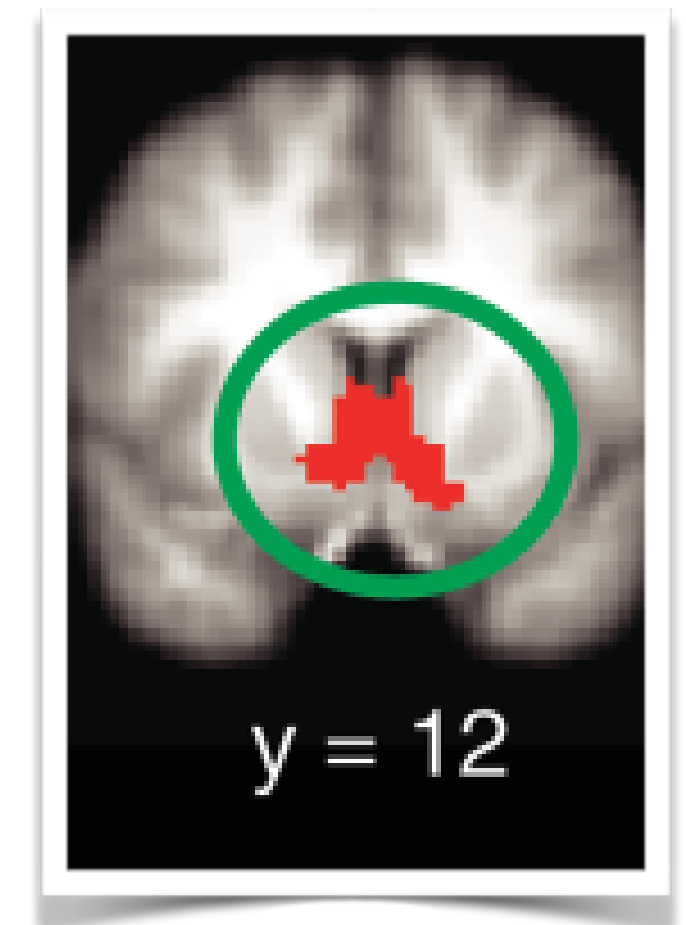
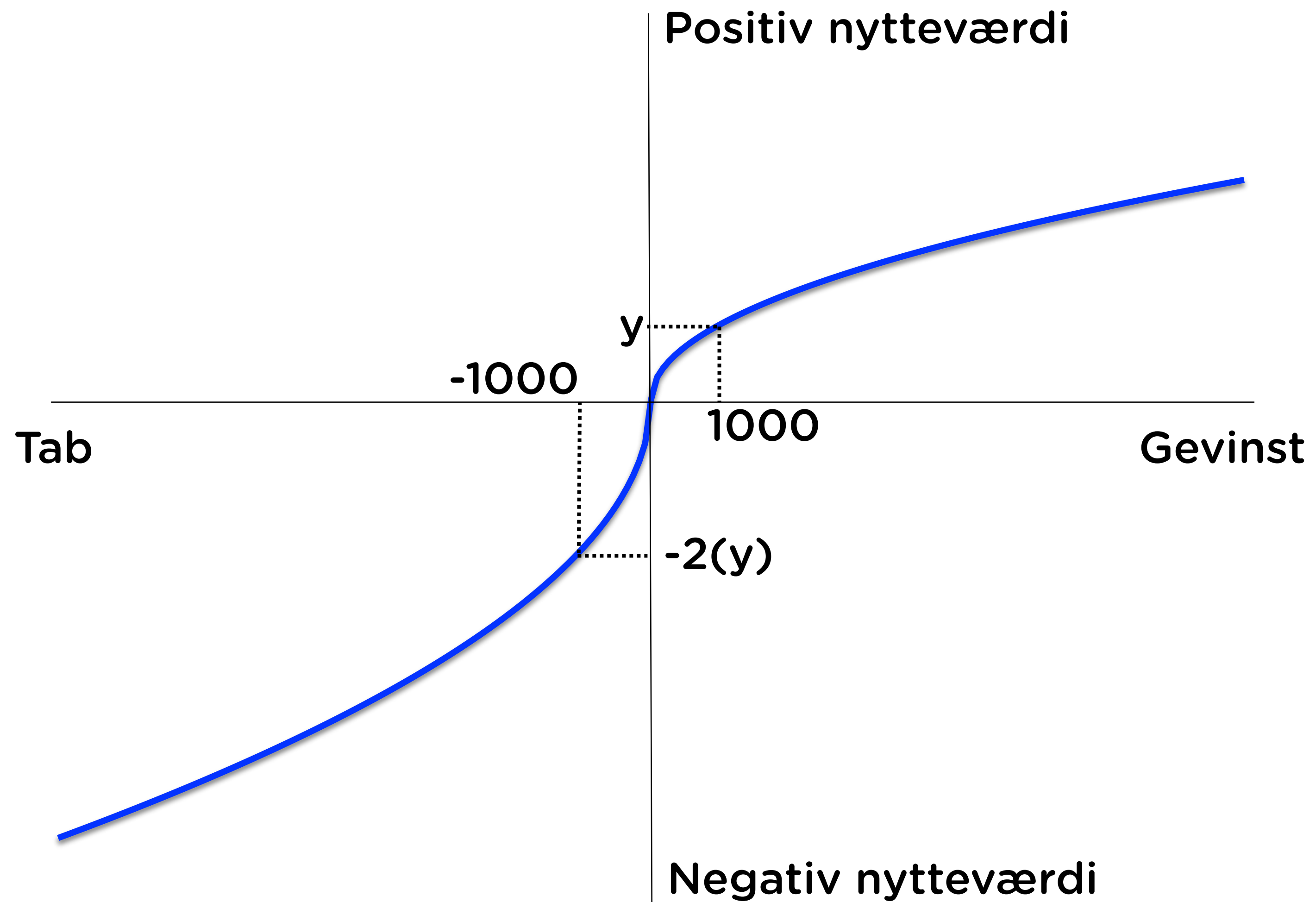
Tilpasning

Bevidst tænkning

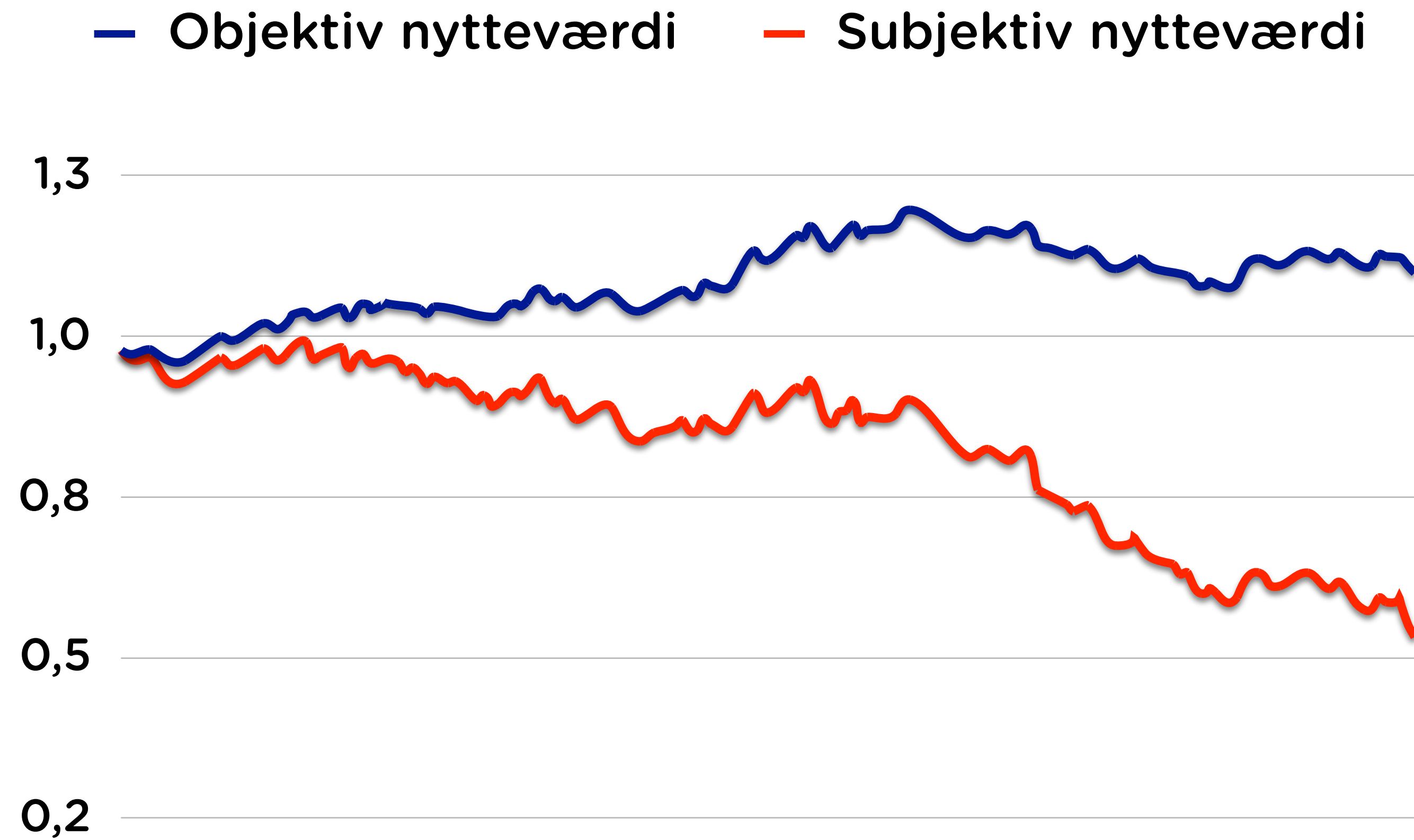




Tabssaversion



Objektiv vs. subjektiv nytteværdi



Oversigt

To systemer i hjernen

Valg over tid

Framing

Flere valgmuligheder bedre?

Bedre finansielle beslutninger

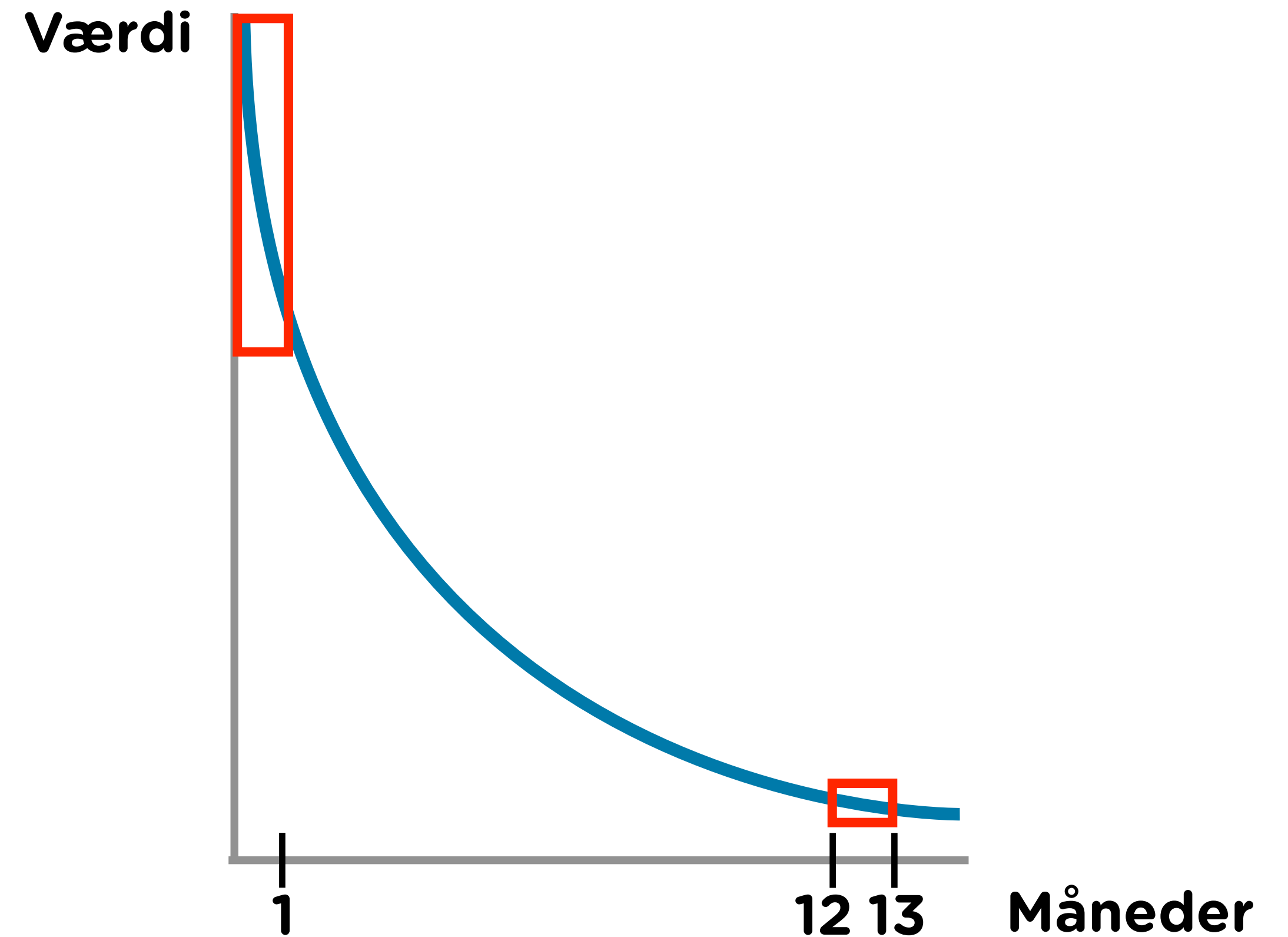


Lige nu er vigtigst

JA til 1000 NOK nu i forhold til 1050 NOK om en måned

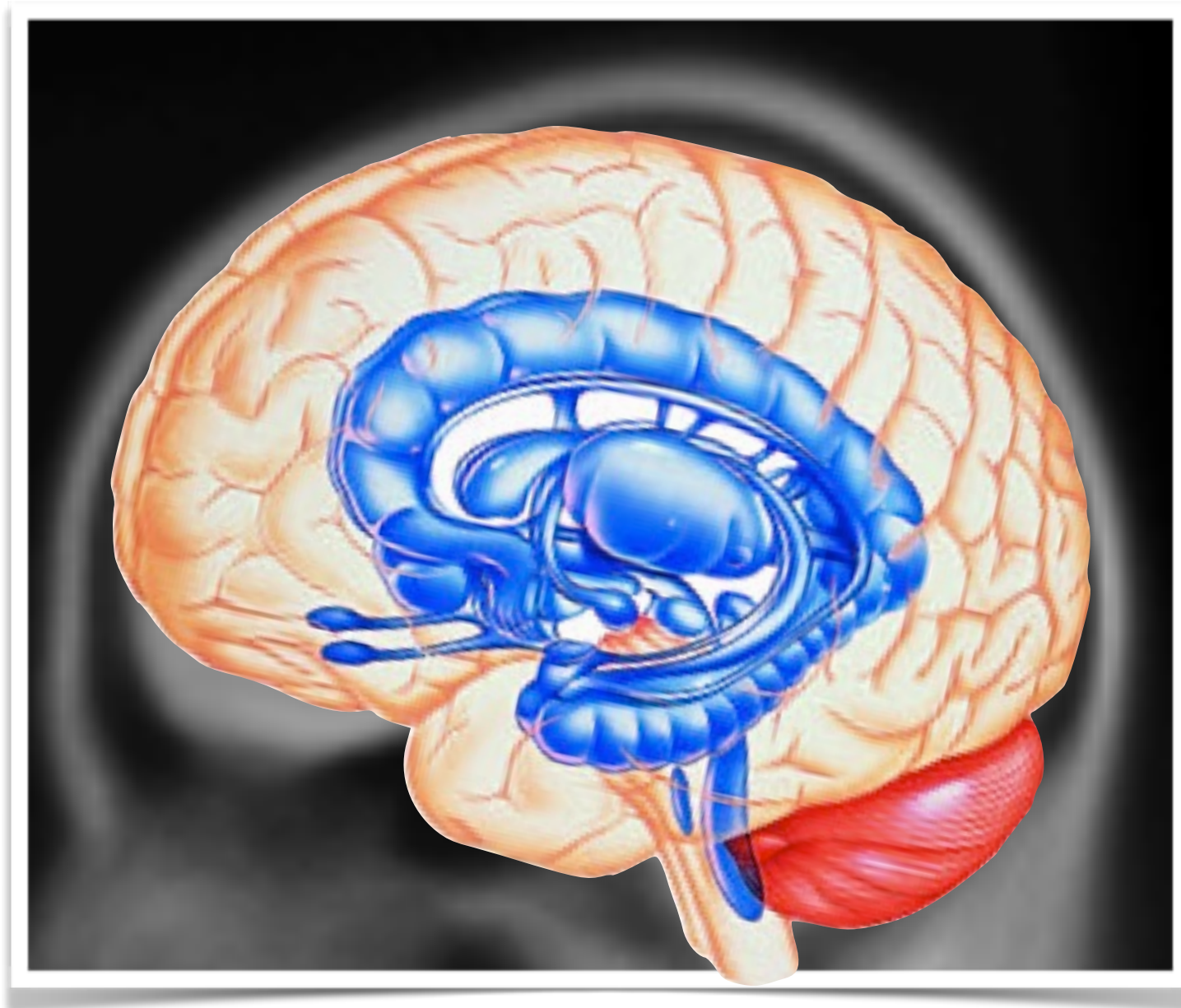
JA til 1050 NOK om 13 måneder i forhold til 1000 NOK om 12 måneder

Jeg er dynamisk inkonsistent

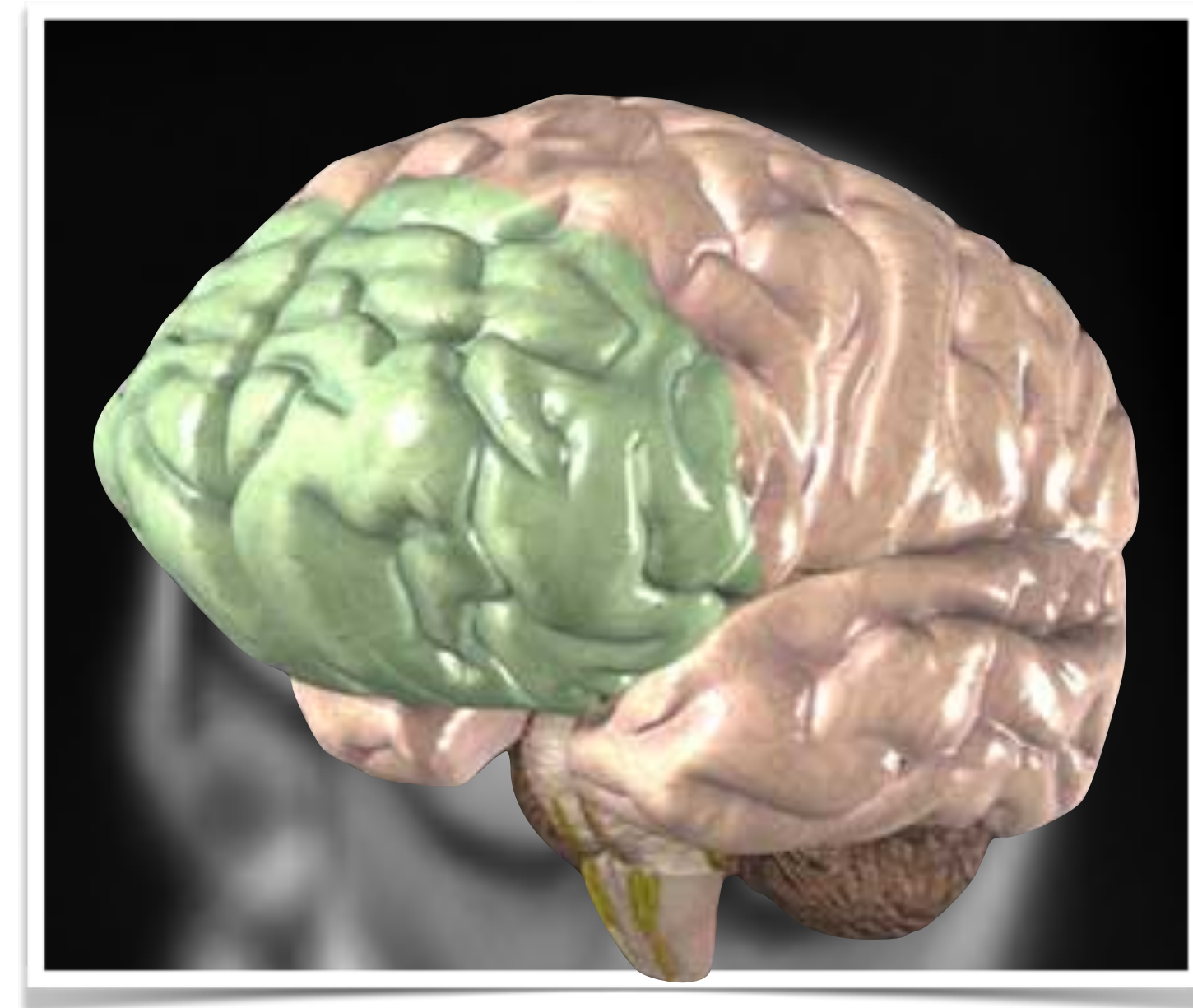


Nu eller senere?

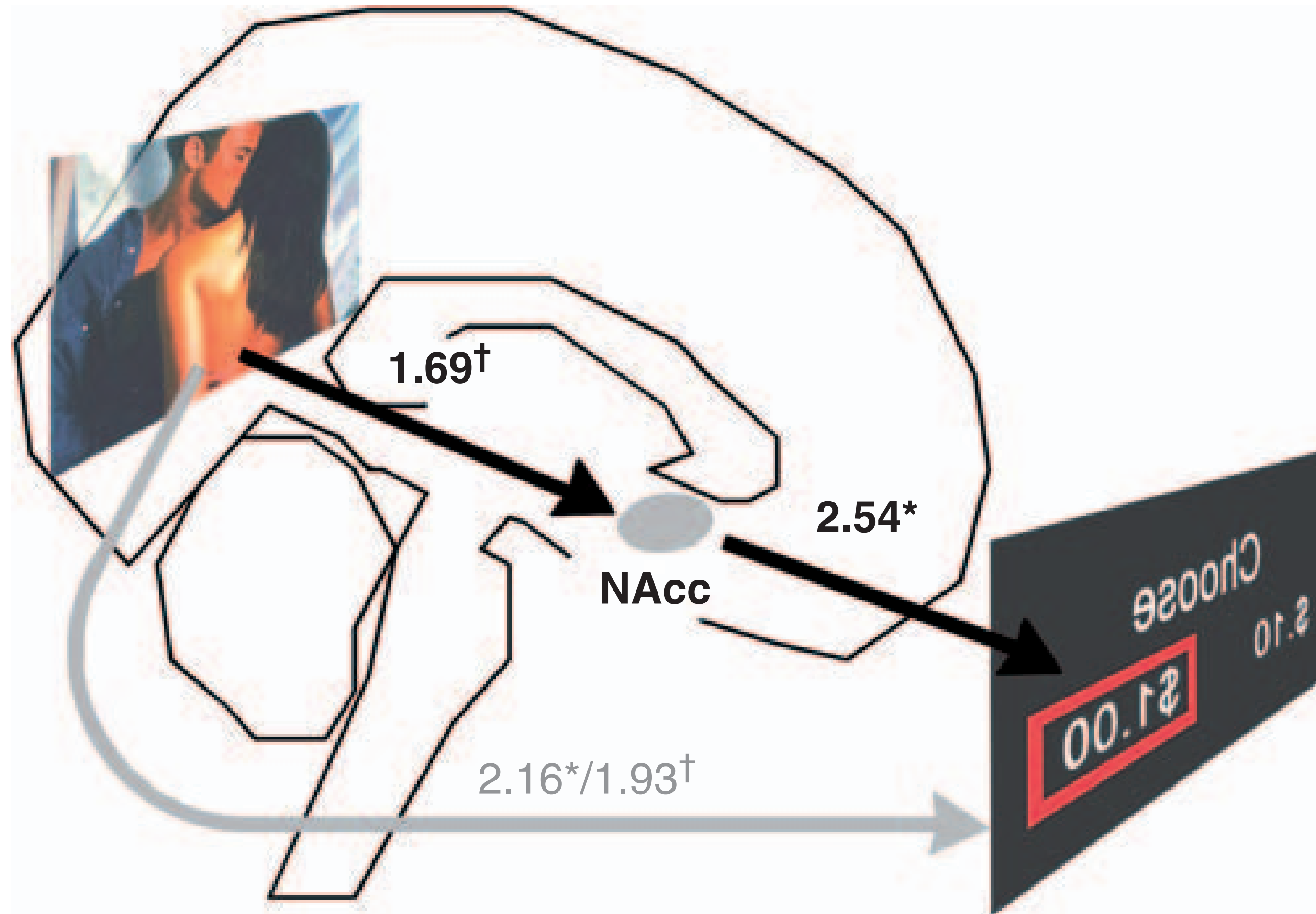
Umiddelbar belønning



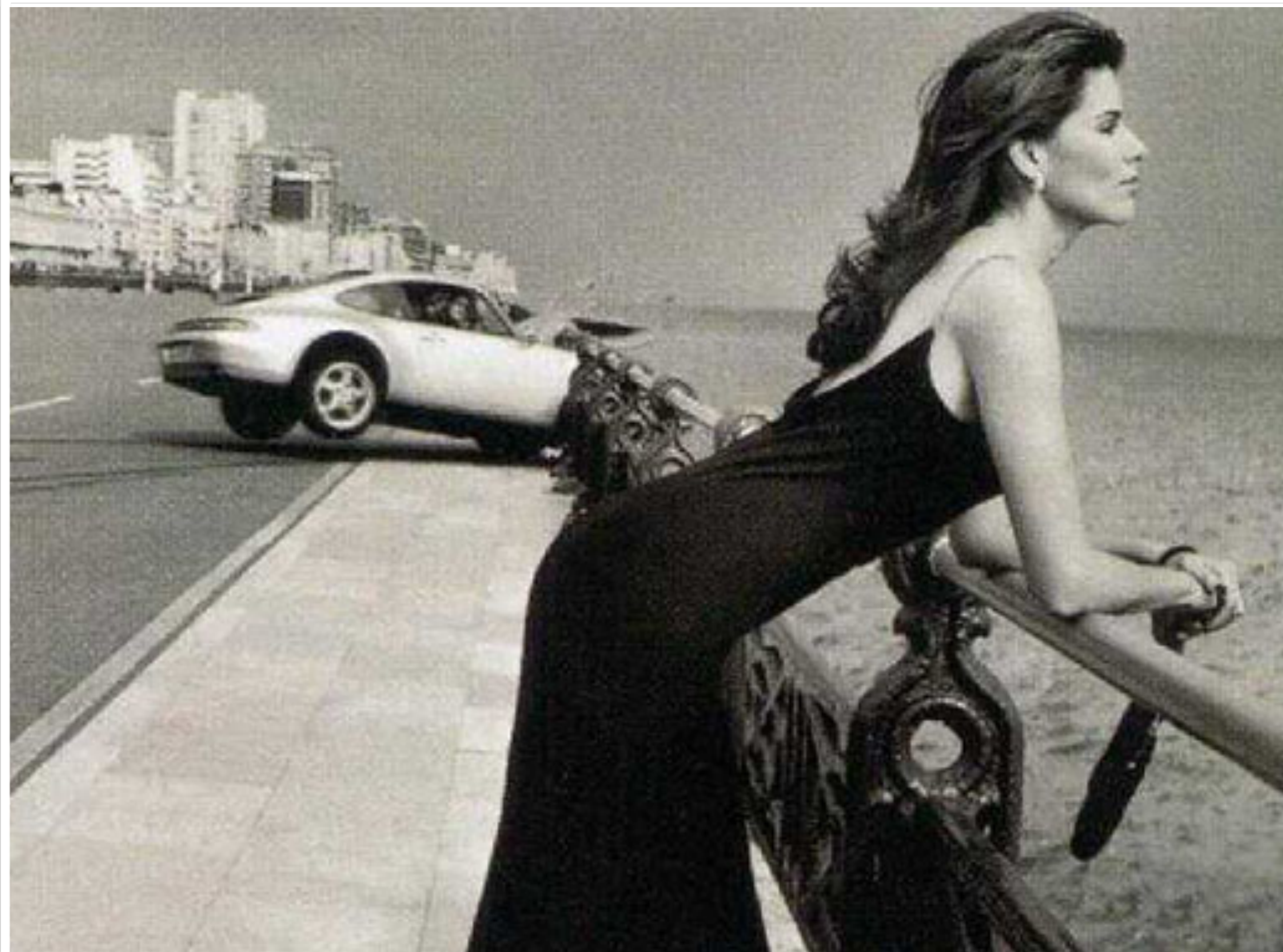
Større, forsinket belønning



Sex, risiko og hankøn



At tænke på sex?



Oversigt

To systemer i hjernen

Valg over tid

Framing

Flere valgmuligheder bedre?

Bedre finansielle beslutninger



Framing

Høj IQ = mindre sensitivitet ved framing med tal



Vin-investering

Du har købt flere kasser vin til 100 NOK flasken.
Nu vil nogle købe dem for 500 NOK flasken.

Du bestemmer dig for at drikke en flaske mens du overvejer tilbuddet. Hvor meget koster den dig?

Mulige svar...



Ingenting	100 NOK	100 NOK +renter	500 NOK	Gevinst på 400 NOK
30 %	18 %	7 %	20 %	25 %

Du beslutter at give en flaske som en gave. Hvor meget koster det dig?				
30 %	17 %	9 %	30 %	14 %

Du smadrer en flaske ved et uheld. Hvor meget koster det dig?				
8 %	24 %	11 %	55 %	2 %

Oversigt

To systemer i hjernen

Valg over tid

Framing

Flere valgmuligheder bedre?

Bedre finansielle beslutninger



PIZZA MARGHERITA 115 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella og fersk basilikum

Allergener: Hvete, melk

PIZZA QUATTRO STAGIONI 149 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, skinke, sjampinjong, artisjokk og oliven

Allergener: Hvete, melk

PIZZA HAWAII 139 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, skinke og ananas

Allergener: Hvete, melk

PIZZA CAPRICCIOSA 139 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, sjampinjong og skinke

Allergener: Hvete, melk

PIZZA CON PROSCIUTTO COTTO 145 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, løk, pesto og skinke

Allergener: Hvete, melk, pesto (egg, nøtter, pean...

PIZZA CON PEPERONI 155 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, pepperoni og paprika

Allergener: Hvete, melk

PIZZA CON POLLO 159 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, kylling, purreløk, ruccola og parmesan

Allergener: Hvete, melk

DON PEPPONE 159 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, pepperoni, bacon og ananas

Allergener: Hvete, melk

PIZZA TOSCANA 159 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, marinert kylling, bacon, løk og chilli

Allergener: Hvete, melk

PIZZA ROMANA 159 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, ventricina(sterk salami), løk og oliven

Allergener: Hvete, melk

PIZZA QUATTRO FORMAGGI 159 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, gorgonzola og parmesan. Toppes med fersk mozzarella etter steking

Allergener: Hvete, melk, egg

PIZZA MAFIOSA 159 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, marinert biffkjøtt, bacon og løk

Allergener: Hvete, melk

PIZZA DIAVOLA 159 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, pepperoni, løk og chilli HOT

Allergener: Hvete, melk

MARGHERITA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella og fersk basilikum

Allergener: Hvete, melk

PIZZA QUATTRO STAGIONI 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, skinke, sjampinjong, artisjokk og oliven

Allergener: Hvete, melk

PIZZA HAWAII 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, skinke ananas

Allergener: Hvete, melk

PIZZA CAPRICCIOSA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, sjampin skinke

Allergener: Hvete, melk

PIZZA PROSCIUTTO COTTO 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, løk, parmaskinke, ruccola, parmesan

Allergener: Hvete, melk, egg

PIZZA CON PEPERONI 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, peppero paprika

Allergener: Hvete, melk

CON POLLO 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, kylling purreløk, ruccola og parmesan

Allergener: Hvete, melk

DON PEPPONE 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, peppero bacon og ananas

Allergener: Hvete, melk

PIZZA TOSCANA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, marinert kylling, bacon, løk og chilli

Allergener: Hvete, melk

ROMANA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, ventricina(sterk salami), løk og oliven

Allergener: Hvete, melk

PIZZA QUATTRO FORMAGGI 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, gorgonz parmesan. Toppes med fersk mozzarella et steking

Allergener: Hvete, melk, egg

MAFIOSA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, marinert biffkjøtt, bacon og løk

Allergener: Hvete, melk

PIZZA DIAVOLA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, peppero og chilli HOT

Allergener: Hvete, melk

PIZZA NAPOLITANA 159 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, ansjos, capers, chili og løk

Allergener: Hvete, melk, fisk

PIZZA ARRABBIATA 159 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, marinert biffkjøtt, pepperoni og løk

Allergener: Hvete, melk, fisk

PIZZA CASANOSTRA 165 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, marinert biffkjøtt, bacon og sjampinjong

Allergener: Hvete, melk

PIZZA AL FORNO 165 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, ventricina(sterk salami) og artisjokk. Fersk mozzarella som topping

Allergener: Hvete, melk

PIZZA QUATTRO CARNE 175 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, marinert biffkjøtt, skinke, pepperoni og bacon

Allergener: Hvete, melk

PIZZA PROSCIUTTO DI PARMA 179 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella, løk, parmaskinke, ruccola, parmesan

Allergener: Hvete, melk, egg

PIZZA VEGETARIANA 139 KR

Pizza med tomatsaus, mozzarella og forskjellige grønnsaker

Allergener: Hvete, melk

PIZZA BOLOGNESE 139 KR

Pizza med bolognese, løk og mozzarella

Allergener: Hvete, melk, vin, selleri

BIANCA CIPOLLA 135 KR

Hvit pizza med tunfisk, chili, rødløk og mozzarella

Allergener: Hvete, melk, fisk

BIANCA VENTRICINA 159 KR

Hvit pizza med mozzarella, løk, ventricina(sterk salami) soltørket tomat og oliven

Allergener: Hvete, melk

BIANCA POLLO FELICE 165 KR

Hvit pizza med mozzarella, kylling, bacon og rødløk. Cherrytomat, ruccola og parmesan som topping

Allergener: Hvete, melk

PANE AL AGLIO 85 KR

Hvitløksbrød med mozzarella, hvitløkolje, oregano og persille

Allergener: Hvete, melk

NAPOLITANA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, ansjos, capers, chili og løk

Allergener: Hvete, melk, fisk

ARRABBIATA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, marinert biffkjøtt, pepperoni og løk

Allergener: Hvete, melk, fisk

CASANOSTRA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, marinert biffkjøtt, bacon og sjampinjong

Allergener: Hvete, melk

PIZZA AL FORNO 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, ventricina(sterk salami) og artisjokk. F mozzarella som topping

Allergener: Hvete, melk

QUATTRO CARNE 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, marinert biffkjøtt, skinke, pepperoni og bacon

Allergener: Hvete, melk

PIZZA PROSCIUTTO DI PARMA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella, løk, parmaskinke, ruccola, parmesan

Allergener: Hvete, melk, egg

VEGETARIANA 40CM

Pizza med tomatsaus, mozzarella og forsk grønnsaker

Allergener: Hvete, melk

BOLOGNESE 40CM

Pizza med bolognese, løk og mozzarella

Allergener: Hvete, melk, vin, selleri

BIANCA CIPOLLA 40CM

Hvit pizza med tunfisk, chili, rødløk og mozzarella

Allergener: Hvete, melk, fisk

BIANCA VENTRICINA 40CM

Hvit pizza med mozzarella, løk, ventricina(sterk salami) soltørket tomat oliven

Allergener: Hvete, melk

BIANCA POLLO FELICE 40CM

Hvit pizza med mozzarella, kylling, baco rødløk. Cherrytomat, ruccola og parmesan topping

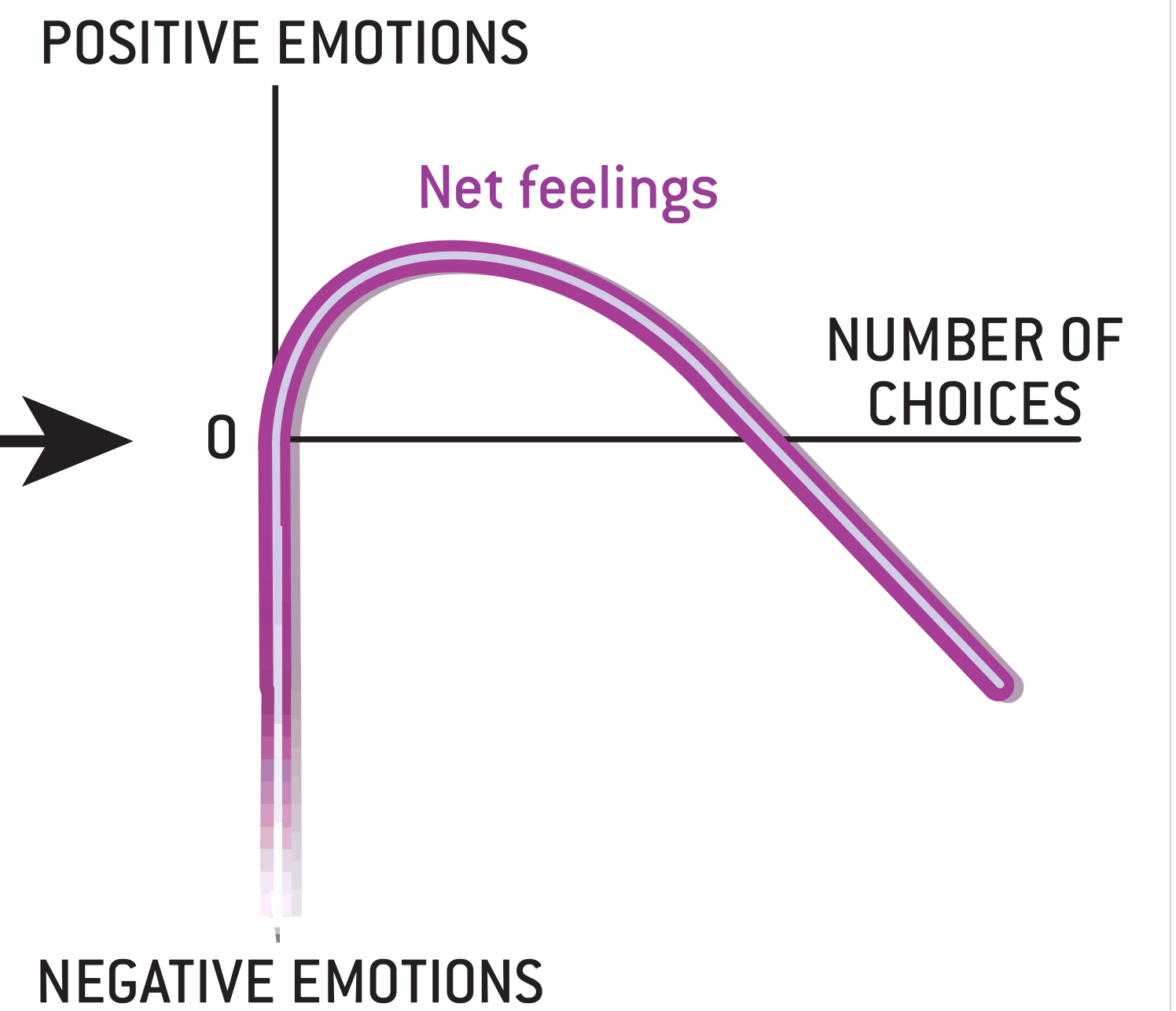
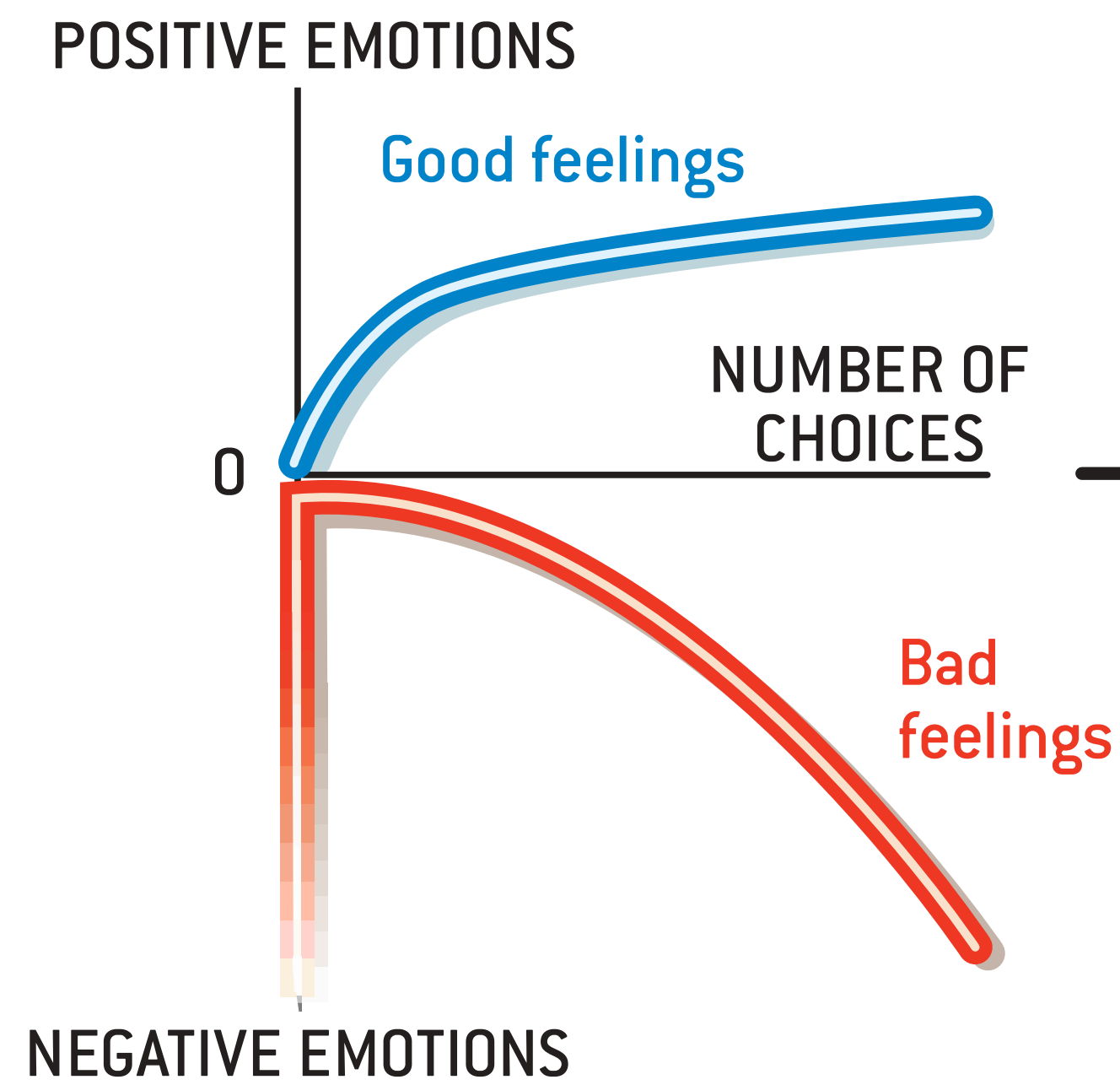
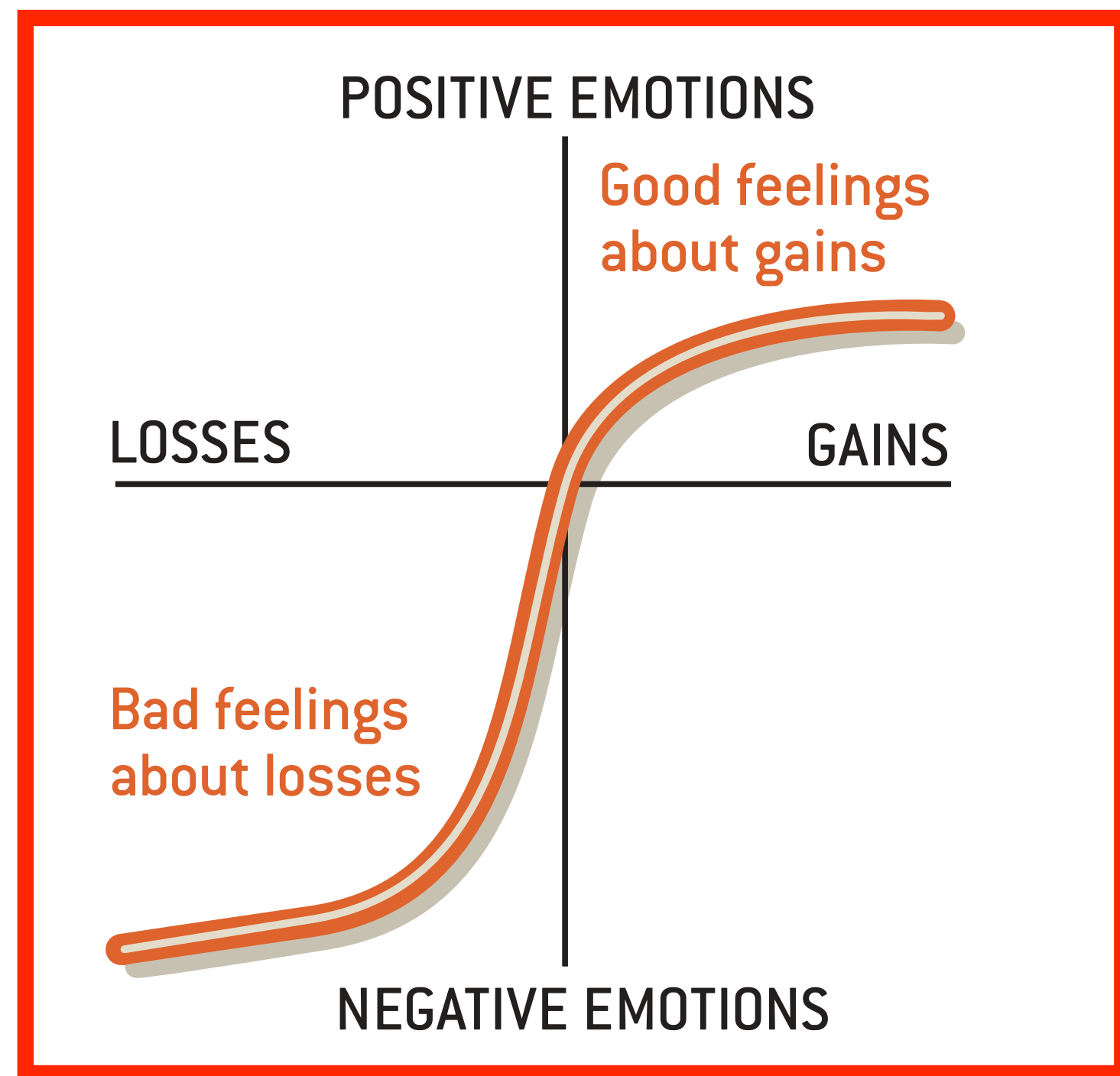
Allergener: Hvete, melk

Menu: DKK 2,500

Wine Pairing: DKK 1,350

Juice Pairing: DKK 950

Stigende antal valg



Oversigt

To systemer i hjernen

Valg over tid

Framing

Flere valgmuligheder bedre?

Bedre finansielle beslutninger



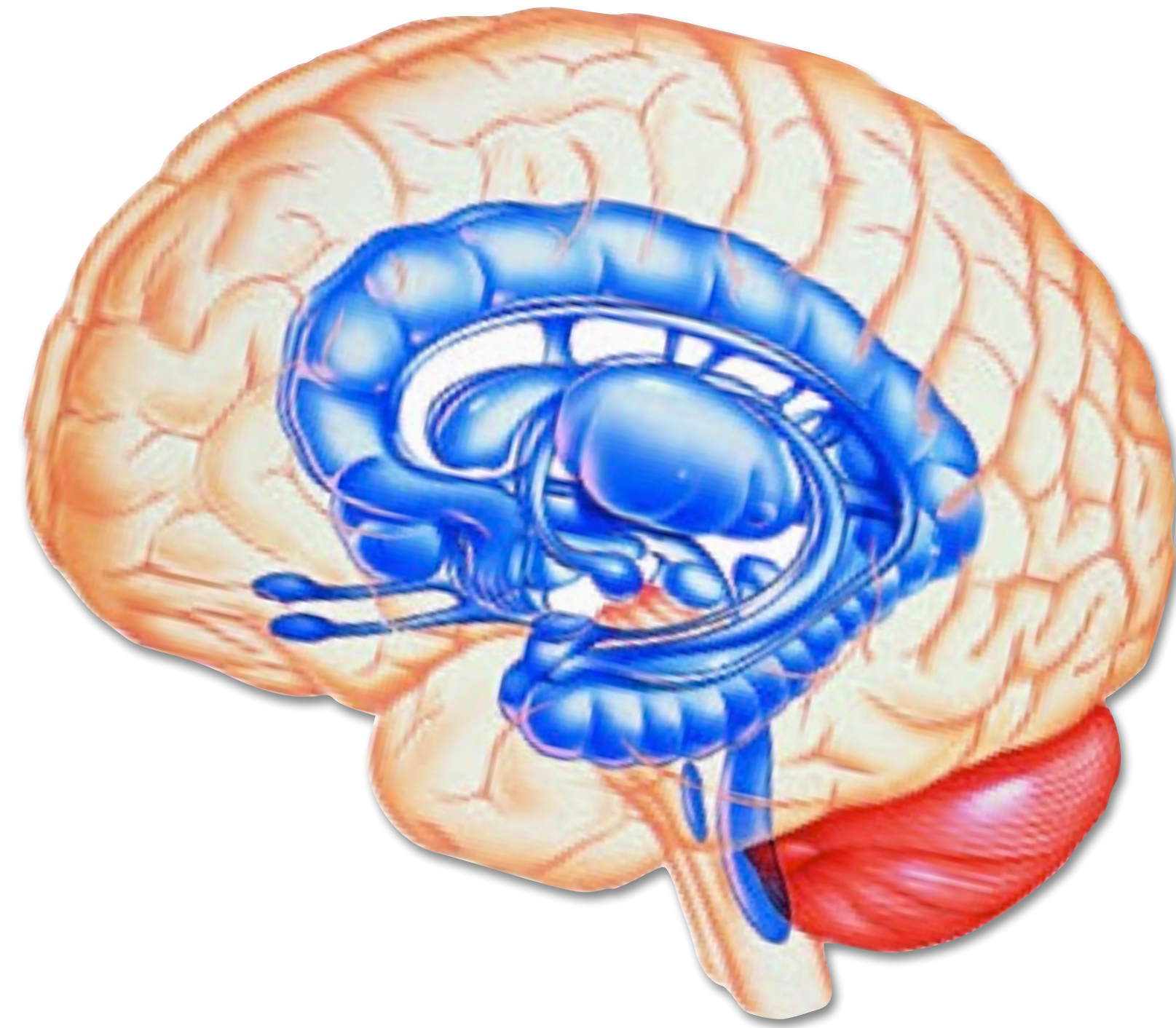
Hæm det limbiske system

Vil beholde ved tab- og købe mere

Vil sælge ved gevinst

Vil ikke overholde strategier

Kræver træning



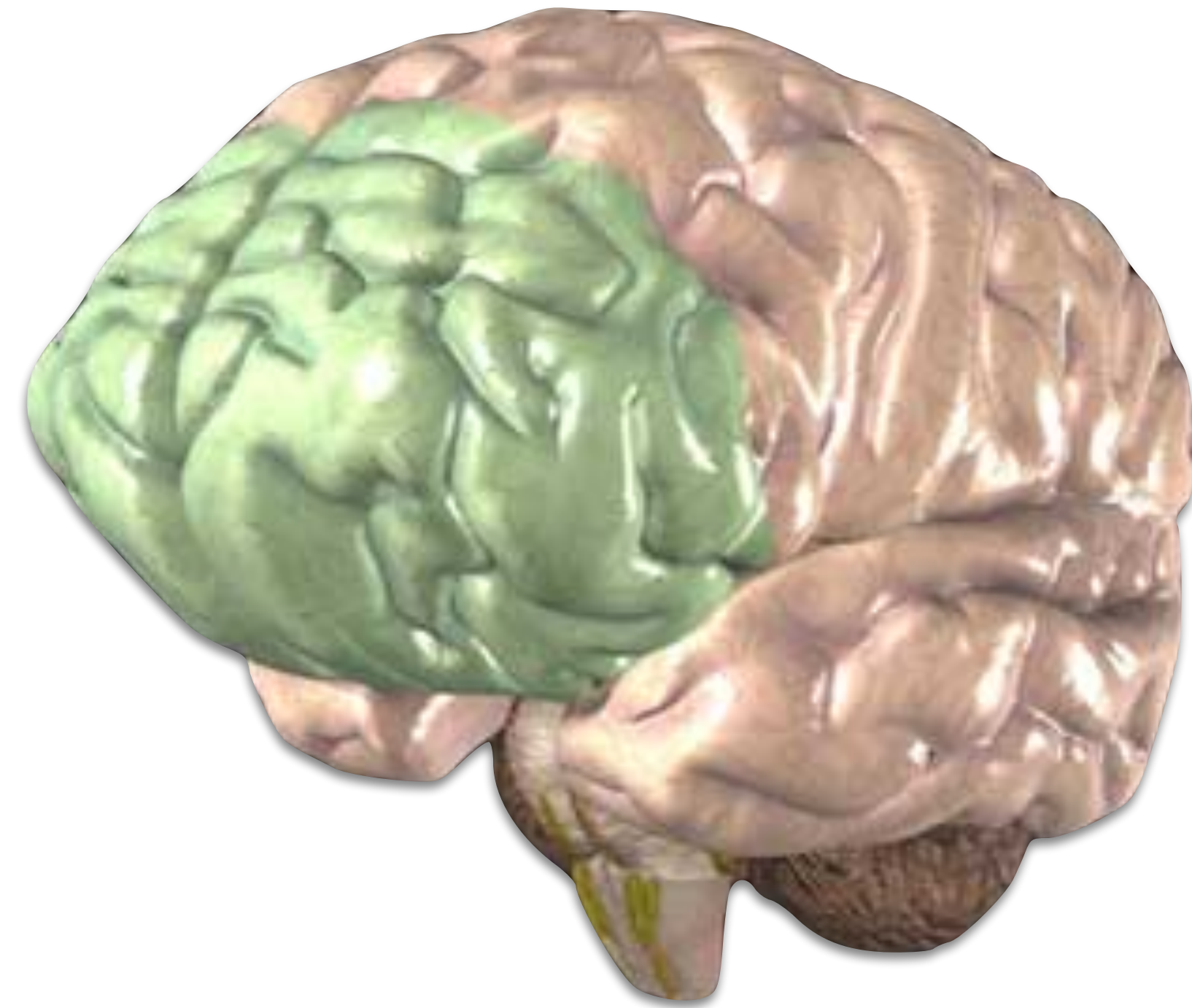
Brug frontallapperne

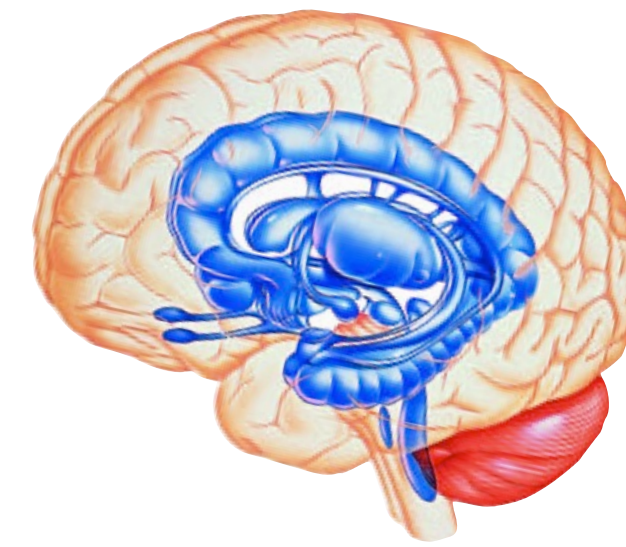
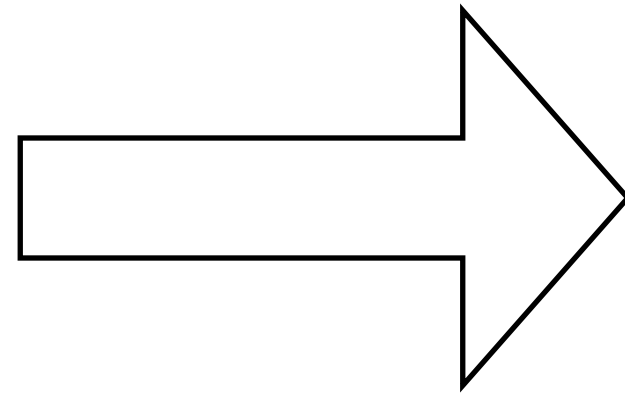
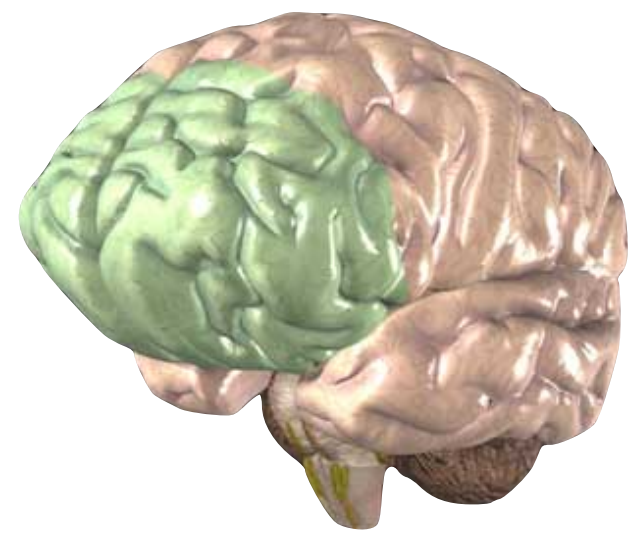
Hæmmer det limbiske system

Medfører impuls kontrol

Vil overholde strategier

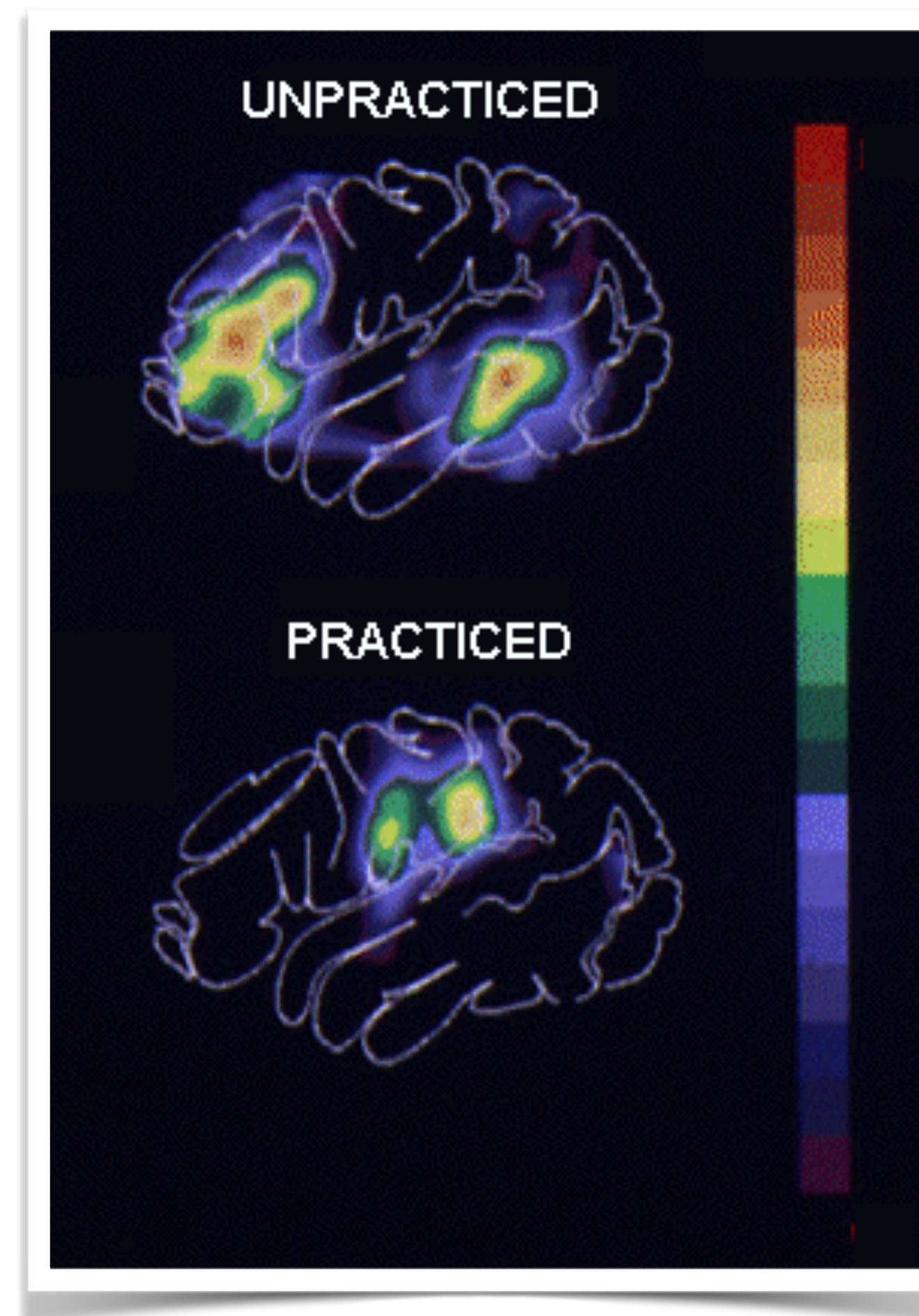
Kræver energi





Træning kan igangsætte et skift fra frontallapper til limbiske system

Kræver tid og tålmodighed



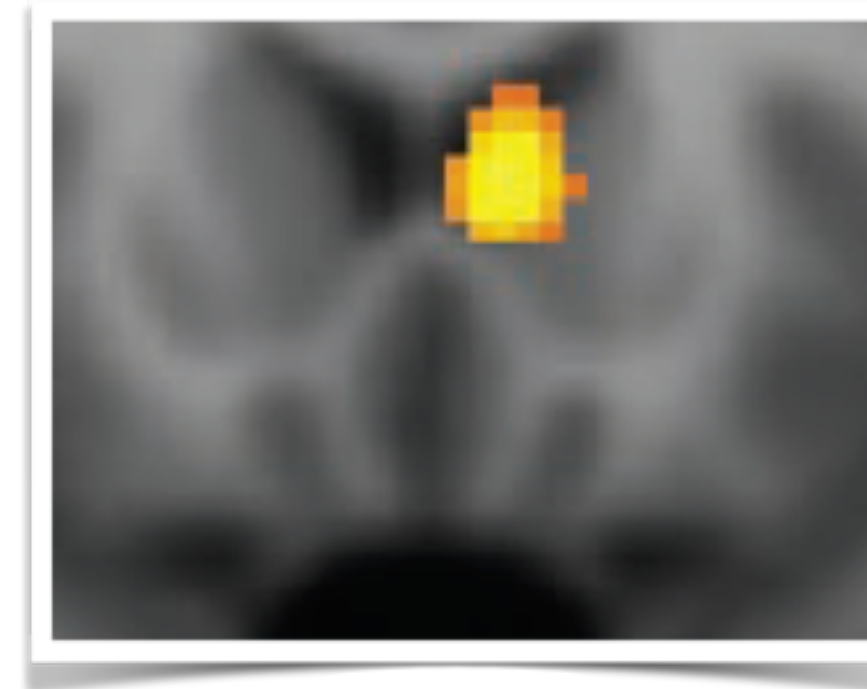
Opsummering

1. Neuroøkonomi er psykologi på fysiologisk grundlag
2. Kend din psykologi og de systematiske fejl du begår
3. At træffe gode finansielle beslutninger kræver træning

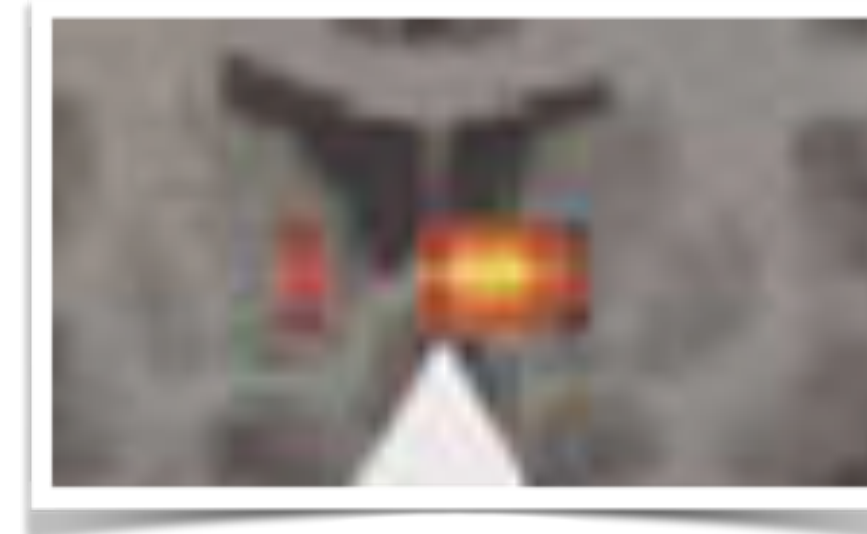


Vores hypersociale hjerne

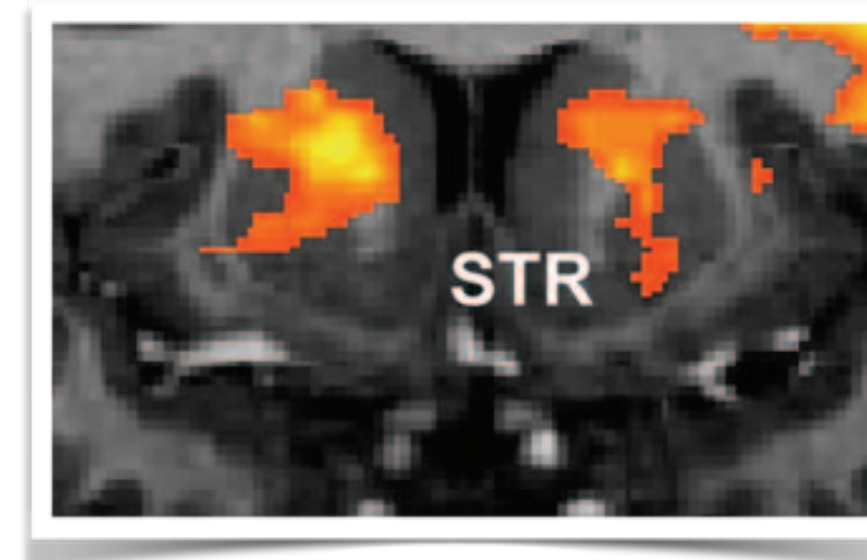
Altruistisk afstraffelse



Succesfuldt socialt samarbejde



Altruistisk belønning





“Never cease to stand like curious children before the great mystery into which we were born.”

Albert Einstein

Ultimatum-spillet

Spilles parvist

Én af spillerne i hvert par får 100 NOK

Denne spiller skal tilbyde mindst 10 NOK til den pengeløse spiller

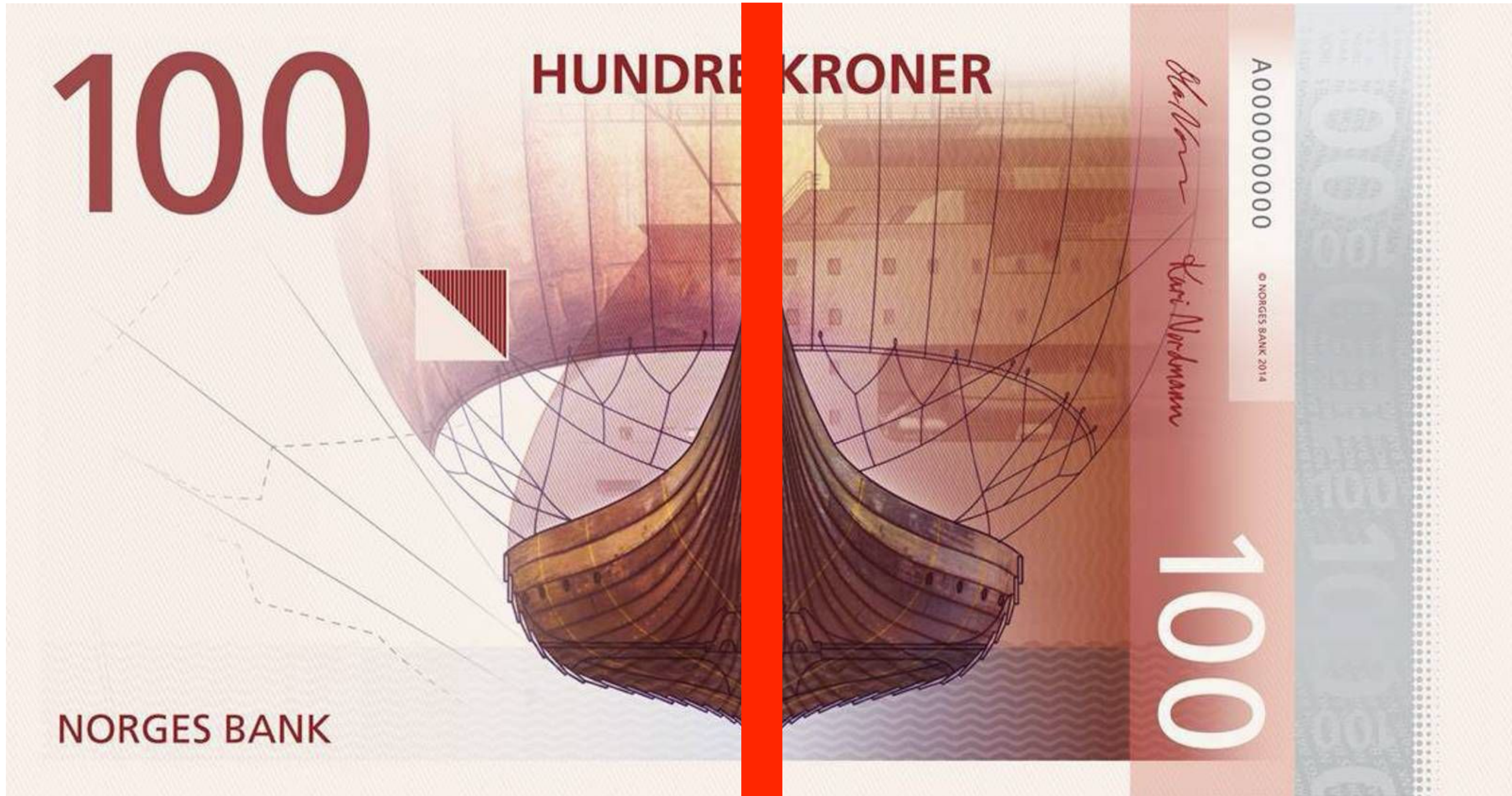
Hvis den pengeløse spiller accepterer tilbuddet afsluttes handlen

Hvis den pengeløse spiller ikke accepterer tilbuddet annulleres handlen

Der må ikke kommunikeres undervejs

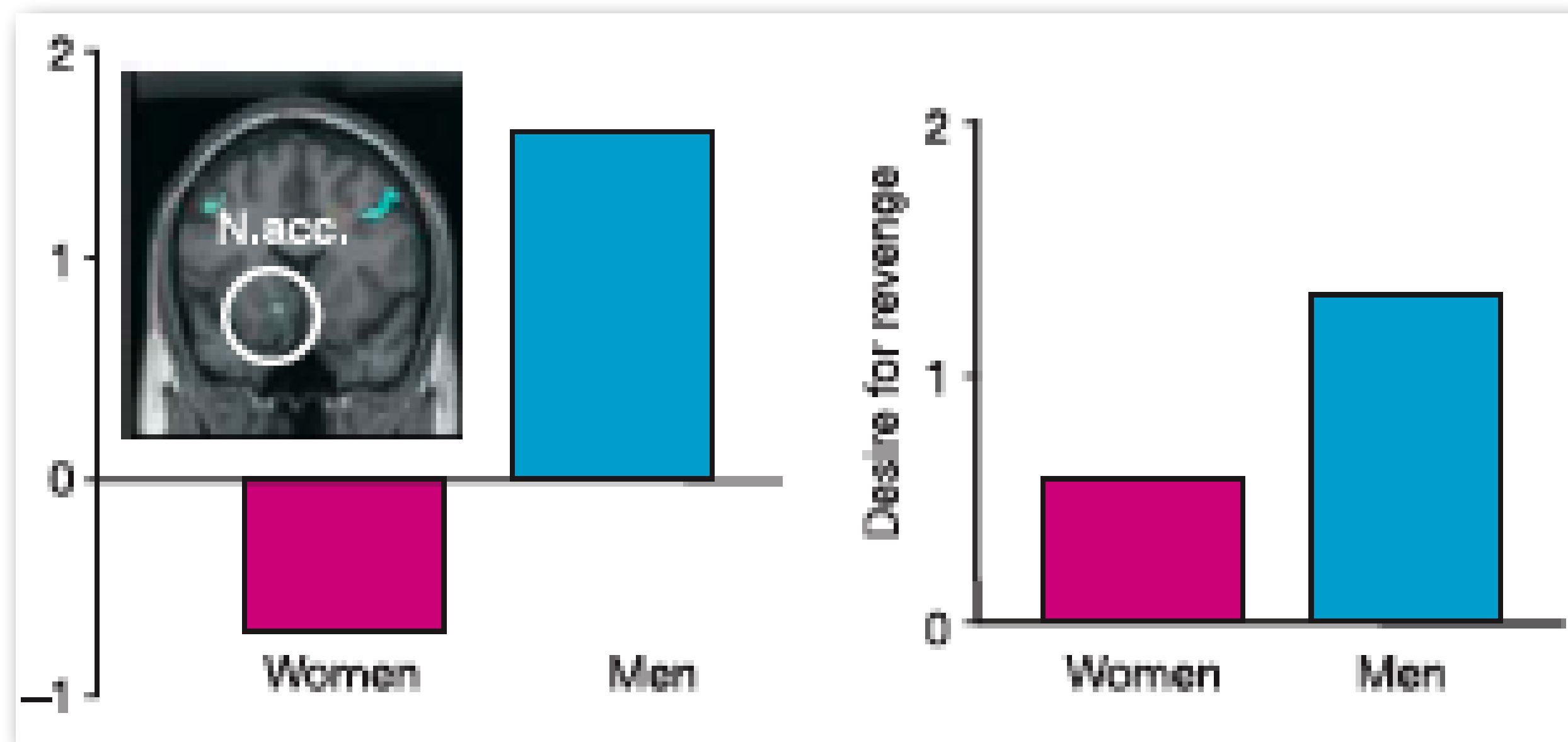


Ultimatum-spillet



Kønsforskelle i straf?

Hvordan reagerer mænd og kvinder hvis snyderen får elektrisk stød?



Hjerneaktivitet

Lyst til at straffe